

Multikulturalitás és kisebbségek az Európai Unióban

[Bielik, Peter - Elena Horská - Danka Moravčíková (eds): Economic relations and Citizenship in Multicultural Europe of Regions. Slovak University of Agriculture in Nitra. 2009. 119.p. ISBN 978 80 552 0250 1]

[Bodó, Barna - Márton Tonk (eds): Nations and National Minorities in the European Union. Scientia. Cluj - Napoca. 2009. 261.p. ISBN 978 973 1970 22 6]

Prof. Dr. Kulcsár László¹

Nyugat - magyarországi Egyetem, Sopron

A különböző kultúrákat képviselő jelenlévő, vagy bevándorolt népcsoportok számának növekedése Európában és Észak Amerikában az utóbbi néhány évtizedben tartósan a társadalom, a politika és a gazdaság napirendjére helyezte a kultúrák érintkezésének, akár összeütközésének témáját. Egy idő után a kulturális sokféleség regionális összefüggéseinek bemutatása már túlnőtt a folklór különböző elemeire való rácsodálkozáson. Az indián népcsoportok például ma már nem a színes folklór turisztikai látványosságai miatt kerülnek az érdeklődés középpontjába az Egyesült Államokban, hanem a rezervátumok egy részében tapasztalható gazdasági erőforrások jellege és az indián földterületek „bérletének“ kérdése körüli feszültségek következtében. A németországi török kisebbségről sem a sajátos ételekkel kapcsolatban alakulnak ki viták időről - időre, hanem a keresztény és iszlám kultúra súrlódásai miatt. A multikulturalitás természetesen nem új jelenség, társadalomtudományi jellegű elemzésekben és történettudományi munkákban épp úgy, mint a valóságban régóta jelen van. Újabb hulláma a 20. század utolsó évtizedeiben került az előtérbe, s csúcspontot ért el Samuel P. Huntington (1993, 2004) nagy vitát kiváltott elméletében a különböző kultúrák nem éppen barátságos viszonyával kapcsolatosan. A multikulturalizmus témája szorosan összefügg a globalizáció értékelésével, a nem „nyugati és fehér“ kultúrák előretörésével és az európai kultúra helyzetével, amit Timothy Garton Ash Davos-i benyomásai után úgy vizionált, hogy Európát Hamlet szerepében látta, Ázsiát pedig Fortinbrasként jellemezte (Ash 2005).

¹ la.kulcsar@gmail.com

A multikulturalitás az Európai Unió egyik vezető szlogenje. Pozitív értékelése szinte kötelezően megjelenik, negatív elemeiről, visszhangjairól sokszor szemérmesen hallgatnak. Maga az Unió is ellentmondásosan értékeli ezt a kategóriát: egyszerre van jelen a kulturális diverzitás hangsúlyozása és a nemzetállamiság visszaszorításának törekvése.

Az egyetemisták és az európai identitás

A nyitrai Mezőgazdasági Egyetem által kiadott könyv tanulmányai egy Gruntvig projekt eredményeit foglalják össze, amely az európai identitás kérdését vizsgálja egyetemisták véleményei alapján. Szlovák, cseh, magyar és spanyol fiatalok körében végzett felmérés megpróbálja feltárni az értékrendekben megmutatkozó azonosságokat és különbözőségeket.

A kötet hat tanulmányt tartalmaz, amelyek közül az első¹ jobbra már sokszor bemutatott statisztikai adatokat tartalmazza igen szerény elemzési készségekkel és szakirodalmi ismeretekkel. Láthatóan nem tudtak mit kezdeni a szerzők azzal az ellentmondással, bonyolult helyzettel, amely egyrészt az egységes Európa konvergencia vágyai, amelyek közül az egységesülő értékrend vízióját emelik ki, valamint a kelet - európai csatlakozók diverz helyzetét mutató, a nyugatitól eltérő kulturális vonások között mutatkozik. Az adatokban sokszor feleslegesen gazdag, de elméleti megközelítéseiben igen szegényes tanulmány kevésbé illeszkedik a projekt fő kérdéseire. Hasonlóan kötelező tiszteletkörrökkel indul a második tanulmány is,² amely a gazdasági és társadalmi kohézió elemzését ígéri a cseh helyzet alapján, de megmarad a statisztikai adatok forrásainak bemutatásánál és az EU vonatkozó szabályainak, intézményeinek ismertetésénél.

Tulajdonképpen a harmadik tanulmánytól kezdődően válik érdekessé a könyv. A magyar tanulmány³ a bevezető oldalakon értelmezi a projekt kulcsfontosságú fogalmait, kategóriáit, mint pl. a kultúra, az üzleti kultúra, az identitás. Itt kell megjegyezni, hogy a multikulturalizmus jelensége megkívánta volna egy egységes elméleti bevezető fejezet megírását, amelyben a szerzők közös fogalmi rendszerben értelmezték volna eredményeiket. A kötet tanulmányai elsősorban az identitással összefüggő értékrendszerek vizsgálatával foglalkoznak, s az eredmények mögött meghúzódó kulturális (regionális)

¹Peter Bielik - Elene Horská - Malgorzata Dziembala: Selected issues on economic and cultural diversity in the europe of regions and perspective for wider integration.

²Pavel Hejtman: Economic comparison of EU regions and its implementation in Education for citizenship.

³Tibor Farkas - Zsuzsanna Kassai: European Identity, Cultural Differences and Citizenship.

sajátosságok elemzése elmarad. Visszatérve a magyar tanulmányhoz, ez a tanulmány már figyelembe veszi a nemzetközi szakirodalom teljesítményeit, ha nem is mindig eléggé friss és lényeges forrásokra támaszkodik. Itt olvashatunk először adatokat és értelmezéseket a nemzetközi felmérés eredményeiből, amelyek azonban nem támasztják alá az egységesülő európai értékrend felé való haladást, amelyet a kötet előző tanulmányai vizionálnak. A tanulmány összefoglalójában kiemeli, hogy a magyar egyetemisták erős európai identitással rendelkeznek, de ugyanakkor a helyi kötődésük is igen magas szintű. Ez az európai identitás, amely elsősorban attitűdökben mérhető, nem válik aktivitássá. A fiatalokat inkább érdekli saját helyzetük, karrier lehetőségeik, mint a civil politikai magatartások, vagy a nagypolitika eseményei.

A másik, szakmailag is érdekes tanulmány⁴ ugyancsak az értékrend összehasonlító tanulmányainak sorába tartozik. Azt vizsgálja, hogy milyen sajátosságokkal rendelkezik a civil mentalitással és állampolgári léttel kapcsolatos értékrend az egyes országok egyetemista fiataljai között. Három jellegzetes terület mentén hasonlítja össze a fiatalokat: (1) a felelősség, (2) a civil szolidaritás és (3) néhány szociálpszichológiai érték mentén, mint pl. a függetlenség és a szólás szabadság, a mának élés (happy go lucky life), vagy a világos és stabil társadalmi hierarchia. Magyar szempontból figyelemreméltó az a megállapítás, miszerint a szlovák és a magyar fiatalokra volt elsősorban jellemző a nemzeti és a paternalista orientáció.

Összefoglalva a könyvvel kapcsolatos benyomásokat, négy körülményre hívom fel a figyelmet. Elsőként a téma fontosságára és a kutatás pozitív erőfeszítéseire, mivel egy nemzetközi összehasonlító vizsgálat önmagában is bonyolult elméleti és módszertani kihívást jelent. Másodszor az igen szegényes szakirodalmi háttér okozta problémákra, egy közös elméleti bevezető tanulmány hiányából adódó értelmezési nehézségekre, mivel az állampolgári és civil társadalmi léttel, viselkedéssel kapcsolatos értékrend vizsgálatok igen sokrétűek és nagy múltra tekintenek vissza Sidney Verba 1963-ban publikált („The Civic Culture“) könyvétől egészen az európai identitással foglalkozó Checkel - Katzenstein által szerkesztett 2009-ben megjelent tanulmánykötetig. A másik elméleti problémát az okozza, hogy az európai identitáshoz közel álló értékek az amerikai fiatalok egy részénél, és szerte a világban is igen erősek, magyarán nem jeleznek speciális európai identitást, inkább valamiféle modernitást. Az elméleti bevezető tanulmány továbbá azért is szükséges lett volna, mert a kötet címe ígéri a gazdasági viszonyok és az állampolgári attitűdök kapcsolatának elemzését, ami viszont teljes egészében elmarad. Ezt nem pótolja az első két tanulmány jelenléte, hiszen nem találni kapcsolatot a későbbi írásokkal. A

⁴Dana Moravciková - Martina Hanová - Katarina Klimentová: Reflection of Social Citizenship in Young Europeans.

harmadik megjegyzésem a vizsgálat módszertanára vonatkozik. A nemzetközi összehasonlító vizsgálatok esetében a módszertan különösen érzékeny terület. Sajnos ebből a szempontból a könyv nem segíti az olvasó tájékozottságának erősítését. Talán ezzel is összefügg az a körülmény, hogy az egyes nemzetek fiataljai között kimutatott értékrendbeli eltérések történeti, kulturális kontextus háttére homályban marad, ami pedig igen lényeges körülmény a keleti és nyugati összehasonlításoknál (Case 2009). A negyedik megjegyzés kissé technikai. A könyv formai szerkesztése alacsony színvonalú. A táblázatok nem gondozottak, a grafikonok formai választása sokhelyütt szakmailag hibás, pl. nominális szintű változók közötti megjelenítést folyamatként ábrázolják, az irodalmi hivatkozások hiányosak és formailag sem egységesek. A kiadónak ezekre a szempontokra sokkal nagyobb figyelmet kellett volna fordítani. A meglévő adatbázis azonban feltehetően tartalmazza egy szakmailag alaposabb feldolgozás és elemzés lehetőségét.

Nemzetek és nemzeti kisebbségek az Európai Unióban

Bodó Barna és Tonk Márton által szerkesztett könyv egy 2008-as kolozsvári tudományos konferencia tanulmányait tartalmazza. A konferencia célja az európai, a nemzeti és a nemzeti kisebbségi identitás kérdéseinek szociológiai és politológiai elemzése volt. A téma aktualitását nem kell különösképpen bizonyítani. Az európai identitás, a nemzeti identitás, a kisebbségi kultúrák viszonya és kérdésköre az Unió egyik legérzékenyebb és legzavarosabban értelmezett kategóriája. Külön kell választanunk e kérdésköröknek a politikai retorikában megjelenő értelmezését, amely egyszerre üdvözli és „szóban“ elismeri a kisebbségi kultúrák autonómia igényeit és erőltetetten igyekszik valamiféle „európai“ identitás összekovácsolására, ami az Unión belüli gazdasági és kulturális egyenlőtlenségek fényében, valamint a demográfiai és mobilitási adatok ismeretében eléggé kilátástalannak tűnik. Az Európai elitek mindenestre kitapinthatóan egységesebbek ezekben a kérdésekben mint maguk az európai társadalmak.

Demeter Attila és Tonk Márton tanulmánya⁵ kiemeli, hogy a retorika ellenére a valóságban nincs egységes elméleti, de gyakorlati álláspont sem a nemzeti kisebbségek kérdéskörében. A nyugat európai megoldások nem nyernek teret Kelet - Európában, ennek messzire vezető történeti, kulturális és politikai okai vannak. A kisebbségi és emberjogi szabályozás valamint gyakorlat divergenciáját elemezve rámutatnak, hogy az európai szervezetek tevékenységüket nem az általuk hangoztatott elvek alapján formálják. Olyan,

⁵M. Attila Demeter - Márton Tonk: European Organizations and the Issue of National Minorities.

elsősorban politikai, geopolitikai tényezők hatása kimutatható, amelyek felülírják a korábban hangoztatott elveket. Ezek az ellentmondások az EU történetének olyan szakaszában nyertek fokozott aktualitást, amikor a nemzeti és az etnikai mozgalmak felerősödése tapasztalható, különösen a keleti bővítések folyamatának tükrében. Ezzel egy időben, mint ahogyan a kötet egy másik tanulmányában Vizi Balázs⁶ rámutat, az európai integráció folyamata egyben új átalakulási szakaszt is jelent a tagállamok számára, amely az ismert politikai feszültségekhez is vezetett, mint pl. az új európai alkotmány elfogadása körüli huzavonák. Az ilyen jellegű huzavonák és feszültségek jó példáját adja a magyar nyelvű állami egyetem - a Bolyai egyetem- újra életre hívása körül kialakult helyzet. Bodó Barna tanulmányában azt elemzi, hogy miként gátolják a román politikai törekvések az egyik legfontosabb magyar követelés, az önálló magyar nyelvű állami egyetem megvalósulását. Az 1989 óta eltelt több mint húsz év nem volt elég arra, hogy ez a projekt megvalósuljon. Bodó Barna politológiai esettanulmánya⁷ jól ábrázolja a román politika és média kétarcúságát, s a romániai magyar, valamint a magyarországi politikai és állami intézmények nem egyértelmű viselkedését. Jelzi továbbá azt, hogy az EU deklarált értékeivel harmonizált európai szolidaritás elmaradása a nemzeti kisebbségek érdekérvényesítő képességének belső erősítését állítja középpontba.

Gergely A. András tanulmánya⁸ tovább boncolgatja a kisebbségek és a nemzeti politika összefüggésének kérdését az európai térben. Rámutat arra, hogy az integrációs mechanizmusok és a dezintegrációs törekvések egyszerre vannak jelen. Az egységes Európa felfogás csak az aktuálpolitika szintjén taktikai megfontolások által vezérelve próbálja kezelni az integrációs és dezintegrációs összeütközéseket, a kisebbségek viszont stratégiai értékekre hivatkozva bíznak igazuk valóra válásában. Thomas Benedikternek, az ismert dél tiroli kutatónak és kisebbségi, autonómia szakértőnek a kötetben közölt írása⁹ sorra veszi az Európában ma létező területi autonómiákat, szám szerint több mint harmincat, s politikai intézményi, jogi, pénzügyi nyelvi, gazdasági indikátorok segítségével érzékelteti azok sokféleségét. Véleménye szerint az autonómiák sokfélesége Európában, valamint a poszt-szovjet autonómia teremtési folyamatok olyan törekvések számára is egyengetik az utat, mint például a székelyföldi autonómia megteremtése. A területi autonómiákkal

⁶Balázs Vizi: Regional and Ethnic Minority Political Movements in Europe.

⁷Barna Bodó: The Bolyai University as a political project. Erről a témáról egy önálló könyv is megjelent Kolozsváron 2009-ben: Fehér könyv az erdélyi magyar felsőoktatás kálváriájáról. Szerk. Somai József. Bolyai Egyetem Barátainak Egyesülete. Kolozsvár. 2009.

⁸Andras A. Gergely: Post - national European minorities - Chance or Condition?

⁹Thomas Benedikter: Europe's working regional autonomies. A comparative analysis.

kapcsolatban azonban az európai vélemények a sokféleség ellenére meglehetősen szkeptikusak - írja Benedikter, mivel két igen komoly konfliktust hordoznak. Egyrészt a területi autonómiára törekvő kisebbség és a többségi állam viszonyában, másrészt az autonóm területen élő, a többségi nemzethez tartozó „kisebbség“ helyzetének kérdésében.

A nemzetállamok hosszú évszázadok alatt formálódtak Európában, s nem meglepő, ha tartósnak bizonyulnak. Más metszetben viszont az a törekvés, amely épp a különböző stratégiai értelmezések következtében fennálló egyenlőtlenségeket, területi feszültségeket megváltoztathatatlanak gondolja, az Európai Unió leghangosabb retorikával kezelt értékeinek őszinteségét kérdőjelezi meg. A „posztmodern“ európai víziókat újra kell értelmezni, írja Gergely A. András. Az újragondolás folyamatában az egyik igen erőteljes átalakulás éppen a kisebbségek, a területi autonómiák kérdésében várható. Emellett azonban nem lehet megkerülni a sajátosan kelet - európai kisebbség, a cigány népesség helyzetét sem. Binder Mátyás a kötetben közölt tanulmányában¹⁰ beás cigányokkal készített interjúsorozatában jól érzékelteti ezt a problémát. A beás cigányok hármasság identitása: az etnikai (beás), a kisebbségi (cigány) és a nemzeti (magyar) dimenziók együttes jelenléte azt is jelzi, milyen problematikus a cigányságot egységes csoportként kezelni, ahogyan ezt a politika és a média is évek óta teszi.

Irodalom

- Ash, Timothy Garton (2005): *Davos man's death wish. While the west bickers over minor differences, Asia waits quietly in the wings*. The Guardian, 3 February 2005.
- Case, Holly (2009): *Being European: East and West*. In: Checkel, Jeffrey T. - Peter J. Katzenstein (eds): *European Identity*. Cambridge University Press.
- Checkel, Jeffrey T. - Peter J. Katzenstein (eds) (2009): *European Identity*. Cambridge University Press.
- Huntington, Samuel P. (1993): *The Clash of Civilizations?* Foreign Affairs, vol. 72, no. 3, Summer pp. 22-49.
- Huntington, Samuel P. (2004): *Who We Are? The Challenges to America's National Identity*. Simon & Schuster. New York.
- Verba, Sydney - Gabriel Almond (1963): *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Princeton: Princeton University Press.

¹⁰Mátyás Binder: „Three- fold identity?“ The ethnical and national identity of the Hungarian Boyash gypsies.

Economy & Society

VOLUME 2.

MAY 2010

NUMBER 1.

Table Of Contents Abstracts

ARTICLES

The Competitiveness of the Hungarian Higher Education

.....*Dr. Károly Barakonyi DSc, Professor Emeritus* 3
University of Pécs

Today, we cannot really judge the competitiveness of the Hungarian higher education. This issue in Hungary is characterized by unclarified ideas, failure to answer basic questions. We cannot speak about systematic problem handling either. We missed to analyze position of higher education, outlining of measurable objectives, clear definition of the strategies to be followed, harmonizing the subsystems – the lack of strategic approach to the treatment. Because of these shortcomings, only desultory various actions (controlled by lobbyists) appear in the government documents. If you do not make clear what is meant by competitiveness, what factors influence competitiveness, where we start from and what we want to achieve, if not accountable objective and clear, accepted strategic program to control the process: actions themselves would not lead us to the desired success, effectively, efficiency. The paper attempts to clarify the idea of competitiveness, to outline the main questions - determining competitiveness - to be answered in the frame of knowledge market.

KEYWORDS: higher education, competitiveness, the Bologna Process, European Higher Education Area

The Changing Spatial Structure of Higher Education in the Transition Period

.....*Prof. Dr. János Rechnitzer DSc* 26
Széchenyi University, Győr

The regional science in Hungary has paid its attention to higher education in the past 3 or 4 years. The reason is simple, universities and colleges have a determining role in settlement development, and their influence can be proved better and better in the regional processes. The paper surveys the regional structure of the Hungarian higher education and compares it with

the situation in the 90s and in the academic year 2007/08. New structural and institutional concentrations have been formed which are in connection not with one region, but with several regions. It can be proved clearly that there is no close, determining relationship between the development of higher education and the development of regions; the pole programme which urged a concentrated reform of institutions in the region centres of Hungary failed. Finally, those research fields that can be useful for the thorough exploration of the connection between higher education and regional development are also given in the study.

KEYWORDS: higher education, regional development, regions

Social Impediments of Modernization

.....*Prof. Dr. László Kulcsár, CSc* 44
University of West Hungary, Sopron

Modernization is a well- known social – economic phenomenon all over the world. According to the theorists of modernization process the traditional societies had to adapt the developed countries' ways or to disappear. The modernization theory is not popular in developing world because of this, and strong revulsion can found against “westernization.” For the Eastern European countries the modernization theory is more applicable. This paper focuses on the obstacles in transformation process, especially the social ones. The article argues that mixed elements of Eastern and Western cultures led to special ways of never ended modernization in the region. Among them is very important the survived Byzantine style of way of thinking and habits of elites, like the over bureaucratization, client – patron relations, informal networks, corruption, etc. The article indicates the gap between economic and social modernization according to the adaptation of European standards.

KEYWORDS: modernization, regional culture, Eastern Europe, social transition

The Necessity of Defining the Relation Between Economy and Society on Ethical Grounds

.....*Dr. Márk Joób PhD* 64
University of West Hungary, Sopron

All concepts of economics must be regarded as inadequate that presuppose (1) the spontaneous harmony between economy and morality or (2) the neutrality of economy towards morality or assert that (3) the application of moral norms in the field of economy is impossible out of practical-pragmatic reasons. The first (1) kind of concepts, according to which the egocentric profit maximizing behaviour of economic actors automatically

serves the common good, are refuted on the theoretical level by the stowaway dilemma of the game theory and on the empirical level by the phenomenon of the decay of common goods. The second (2) kind of concepts, that consider economy as a highly autonomous system with an independent logic, must be accused of a dogmatic reduction of rationality and the ignorance of the social costs of present business. The third (3) kind of concepts assume by referring to the competition between companies and whole national economies that ethics serves economy and hereby fall into the failure of economic fatalism or the inversion of the relation between means and aim.

In contrast to these concepts, the role of economy within society may only be defined rationally on ethical grounds and the moral norms assessed in social discourse must be translated into law and must be enforced on the national and supranational level.

KEYWORDS: economic ethics, sustainable development, profit, competition, the common good

Complementer Currency and Stimulation of Local Economy

.....*Prof. Dr. Csaba Székely, DSc* 82
University of West Hungary, Faculty of Economics, Sopron

In order to substitute the official means of payment different complementary currencies have already been used in several countries of the world since the 1800s. After the 1929-33 financial world crisis the followers of free economy undertook to make attempts for proving the correctness of their ideas regarding the decrease of unemployment in Germany, Austria, Switzerland, France and other countries. The WIR system which aims to support small and medium enterprises and to facilitate the transactions between them has already been working in Switzerland for 75 years. Having similar economic goals, the citizens of Sopron has launched a European cooperative based on the cooperation of local small and medium enterprises in 2009; the aim of the cooperative is issuing a currency called "blue franc" and its acceptance in the local economy. In order to popularize the blue franc voucher the members of the cooperative engage themselves to accept it in their companies, as well as to use it as means of exchange. The founders hope that the use of the complementary currency can lead to the boom of the local industry and trade which have fallen into unfavourable situation due to the economic crises and globalisation processes.

The study analyses the prospective consequences and effects of the introduction of the blue franc voucher on the basis of the theoretical background of alternative currencies of different names and on the example of the use of such kind of means of payment in other countries. The WIR system in Switzerland can provide especially useful experiences for the

introduction of the local money and also for the maintenance of this system for a longer period.

KEYWORDS: local money, complementary currency, co-operative bank, stimulation of the economy

The Association of Cultural Dimensions With the Practice of Diversity Management

.....*Ana Sperancin* 96
University of Miskolc, Faculty of Economics

The management of diversity in organizations has been one of the most important business cases of modernity. Countries are dealing with this issue in different ways, with different approaches and levels of maturity according to their values and particular characteristics. By all of possible reasons that can justify this disparity, it is assumed that the differences observed in the level of national culture can denote a plausible explanation for the differences found in the approach of diversity management in distinct countries.

Therefore, this study has the purpose to investigate the linking of differences in cultural dimensions among Member States of European Union toward their impact on the level of diversity management been practiced in these countries. The dimensions of culture analyzed are those described by the main specialist in the cross cultural field: Geert Hofstede. They are related to power distance, uncertainty avoidance and the role of gender and individual in the society.

Findings of the correlation between cultural dimensions and main national statistics that portray the current situation of countries regarding the management of diversity were used to build up a framework by considering the core values that come from the cultural dimensions and their contribution to foster diversity policies.

KEYWORDS: cultural dimension, diversity management, values, equality, discrimination

Closing up to European Union: The Case of Ireland

.....*Ildikó Vargáné Bosnyák* 111
College of Nyiregyháza, Faculty of Economics and Social Studies

Ireland has gone through significant changes in economic, political and social ways in the last decades. In this study I would like to present the fumbling and very long way of Irish „economic miracle”, the beginning of which goes back in 1950’s. Apropos of Ireland I look for the answer if its

success is due to huge amount of support from Structural Funds; and if the answer is yes what other conditions were needed for this prominent economic growth. Additionally can this economic growth be sustainable in a long term indeed, has it kickbacks and disadvantages, and can we really speak about a story of success apropos of „celtic tiger”. I put a question in the centre if getting structural supports goes hand in hand with firm and calculable economic development, and what kind of effects has it concerning to an economy – considering national specialities.

KEYWORDS: catching up, community supports, economic growth, Ireland

Enlargement of the European Union: Future Possibilities

.....*Dr. László Vértesy* 129
University of West Hungary, Faculty of Economics, Sopron

This presentation introduces into the expectable chances of the enlargement of the European Union. The Union’s membership conditions and the situation of the outdoor countries give the framework of political and geographical situation in Europe. The document regards the relationship of non-member countries to Brussels, the present situation and the potential development in main groups as well. Several circumstances consider them in the framework of the time and place variations.

The possible future of Europe seems to be equivalent to the Union’s future. What variations can be acceptable? How will be formed the internal position of the EU (relationship of the state-members to Brussels etc.), what will be the later role of the Union in the world? These questions get answers regarding to the present and expected possibilities – what kind of variations there are.

KEYWORDS: European Union, Balkan, Turkey, enlargement

Retired and Working Population in the European Union

.....*Maria Hablicsek Richter PhD student* 140
Central Administration of National Pension Insurance, Budapest

On 31st of December 2006 in the most country of the European Union the proportion of the pensioners’ number to the population of working age was about 40 %. The proportion of the male pensioners’ number to the male population of working age was substantially less than the same indicator for the females. In the significant part of the member states the proportion of the pensioners’ number to the population of 65 years old or more was greater than 150 %. The old-age-dependency rate considering the 27 countries of the EU was 21.9 % in 1995 and 24.6 % in 2005 and it is forecasted for 35.5 % in 2025 and 52.8 % in 2050. The values for Hungary

are close to the previous averages. In the next decades the proportion of pensioners to the population of working age will be very different in the countries of the EU and will ascend significantly. Assuming unchanged conditions, in 2050 there can be country with more than 100 % for this indicator.

KEYWORDS: age dependency, retirement, European Union, population

Some Characteristics Of Spatial Structure Of Border Regions

.....*István Balázs Tóth* 156
University of West Hungary, Faculty of Economics, Sopron

The author of the study is dealing with the question how to model and form spatial structures of border regions. Analysing the dividing and combining role of border regions has greater importance nowadays. Interactions of boundary territories and their frequency determine the relation of population to each other. The interactive process is not driven by automatism, because reaching the situation of an integrated border region means new quality in the aspect of boundary territories if besides economic elements, personal and social factors are strengthening the progression, too. By using different management tools and models it is easier to explain how to enlarge and strengthen the cross-border cooperations. The author demonstrates a single concept that comes from two models of "learning school" and organizational development. The author of the study tries to find answers for questions how the cross - border cooperations could be set to a higher level of cooperations.

KEYWORDS: border region, management, cross-border cooperation, development

„In hoc signo vinces” A National Day in the Late Socialism – 15th March in the Relation of Dissidents and State Defence

.....*Norbert Varga* 171
University of West Hungary, Faculty of Pedagogy, Sopron

Sword, symbolizing the secular arm, and cross, symbolizing the spiritual power, are the two fundamentals of the absolute state of Hobbes. The socialist Leviathan's instrument set/inventory followed a similar logic, however, red star became the symbol of ideological power. The Hungarian opposition encountered these tools when wished to celebrate 15th March, a historical event considered as the manifesto of freedom. Regarding the Eastern European era, it reflects the 'sui generis' character of Hungary that there existed a heritage of '48 which unquestionably meant the same for the whole society: demands for civil and political rights. For that reason the

totalitarian, later authoritarian Kádár regime needed to deploy the whole state defence apparatus against dissident attempts. The permanent reminiscence of '48 makes it possible to present changes in the examined period until the process of transition to democracy.

KEY WORDS dictatorship, democracy, opposition, demonstration, state defence

BOOK REVIEWS

- Jan Douwe van der Ploeg - Terry Marsden (eds) *Unfolding Webs: The Dynamics of Regional Rural Development*. Van Gorcum 2008. 262 p. ISBN: 978 90 232 4484 4]
.....*Prof. Dr. László Kulcsár* 192
- László Csaba: *Crisis in Economics? – Studies in European Political Economy*, Akadémiai Kiadó, 2009., 223 p., Budapest, ISBN: 978 963 05 86 61 0]
.....*Dávid Paár* 196
- Bielik, Peter - Elena Horská - Danka Moravčíková (eds): *Economic relations and Citizenship in Multicultural Europe of Regions*. Slovak University of Agriculture in Nitra. 2009. 119.p. ISBN 978 80 552 0250 1
Bodó, Barna - Márton Tonk (eds): *Nations and National Minorities in the European Union*. Scientia. Cluj - Napoca. 2009. 261.p. ISBN 978 973 1970 22 6
.....*Prof. Dr. László Kulcsár* 202

A KÉZIRATOK FORMAI ÉS SZERKEZETI KÖVETELMÉNYEI

1. Kéziratokat kizárólag elektronikus formában, e-mailen fogadunk.
2. A kéziratok Microsoft Word 2003 vagy 2007 verzióval, vagy azokkal teljesen kompatibilis szövegszerkesztővel készüljenek
3. A képek, ábrák, térképek, táblázatok a mellékletben szerepelnek, a szövegben csak jelölni kell a körülbelüli helyüket. Pl. „A 18. táblázat körülbelül ide”.
4. Az alkalmazott betőtípus és méret: Times New Roman 12. Sortávolság: 1,5.
5. Az irodalmi hivatkozásoknál a kötelezően alkalmazott stílus az APA. Lásd részletesen pl.: <http://www2.liu.edu/cwis/cwp/library/workshop/citapa.htm>
6. A közlésre szánt cikkek terjedelme táblázatokkal, ábrákkal, stb. együtt nem haladhatja meg a 20 oldalt.
7. A cikkek kötelező szerkezete:
 - a. Cím, szerző(k) név, intézmény, beosztás, e-mail elérhetőség
 - b. Magyar nyelvű absztrakt (maximum 200 szó) és maximum 5 kulcsszó
 - c. Angol nyelvű absztrakt (maximum 200 szó) és maximum 5 kulcsszó
 - d. Bevezetés, célok
 - e. A téma felvezetése, a vonatkozó szakirodalom bemutatása, értékelése
 - f. Az alkalmazott módszerek (ha értelmezhető)
 - g. A téma tárgyalása/ Kutatási eredmények (ha értelmezhető)
 - h. Következtetések/Összefoglaló
 - i. Irodalomjegyzék
 - j. Rövid lábjegyzetek lehetségesek, de nem helyettesítik az irodalomjegyzéket
8. A könyvismertetések terjedelme nem haladhatja meg a 2000 szót. Az ismertetés címe és a szerző neve után zárójelben meg kell adni az ismertetett könyv, kiadvány teljes bibliográfiai adatait.

Manuscript Style Requirements

The Journal of Economy & Society (JES) is a quarterly publication of the University of West Hungary. It is designed to provide information and fresh perspectives on issues of importance to professional economists and social scientists and to all readers interested in policies affecting economy and society.

The editors of The Journal of Economy & Society are looking for papers that inform our readers and engage them in discussion about issues of relevance to the disciplines of economics and social sciences. If you want to publish in JES you must accept the following writing style guidelines for submission.

1. Send manuscript by email to deputy editor (Mr. Laszlo Kulcsar: kulcsar.laszlo@bpk.nyme.hu) only. Email attachments are acceptable.
2. We accept papers in English, German and Hungarian.
3. Manuscripts must be sent in Microsoft Word 2003 and 2007 format, or in WordPerfect X3, X4 format.
4. Manuscripts including abstract, footnotes, references, and appendices should be one and half spaced. Papers should be thoroughly checked for misspellings and grammatical errors, and should not exceed 20 pages (including tables, pictures, maps, figures).
5. Papers must follow the next structure:
 - a. Title, completed with the name(s), host institute(s) and academic position(s) of the author(s) or authoress(es) and **an address** for further communication.
 - b. An abstract of not more than 200 words.
 - c. Introduction
 - d. Explaining the issue and relevant literature.
 - e. Methodology, data sources (if relevant)
 - f. Description, findings (if relevant)
 - g. Summary/Conclusions
 - h. References (we accept APA style only). See e. g. <http://www2.liu.edu/cwis/cwp/library/workshop/citapa.htm>
6. Brief footnotes are acceptable. Required tables, pictures, maps, figures should be enclosed and on separate sheets, following all references. Notify editors of appropriate position of tables, pictures, maps and figures within the text (e.g. **Table one about here**).
8. References should be presented in alphabetical order. See APA style.
9. The editor reserves the right to edit all submissions for clarity and length.

Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó
University of West Hungary Press
Sopron

FORENO Foglalkoztatási és Rehabilitációs Nonprofit Kft.
Sopron